

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма «Українська мова і література»

Спеціальність 035 Філологія

Спеціалізація 035.01 Українська мова та література

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1
від «28» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Актуальні проблеми української термінології»
Викладач	Пена Любов Іванівна
Контактний телефон викладача	0972168948
Е-mail викладача	liubov.pena@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Покликання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Обговорення загальнометодологічних і загальнонаукових аспектів курсу, особливостей виконання різних форм робіт. Згідно з графіком консультацій.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Вибіркова навчальна дисципліна «Актуальні проблеми української термінології» є частиною фахової освіти магістрів української філології та майбутніх висококваліфікованих фахівців. Під час її вивчення студенти знайомляться з відомостями про особливості формування і становлення української термінології, її системою, сучасним станом, перспективами і проблемами українського термінознавства, удосконалюють свої вміння й навички оперувати фаховою термінологією у професійній діяльності.</p>	
3. Мета і цілі навчальної дисципліни	
<p>Мета дисципліни – формування у студентів цілісного уявлення про терміносистему української мови на теоретичному, прагматичному та функційному рівнях. Важливі завдання курсу – проаналізувати основні проблеми сучасного українського термінознавства; розглянути характер взаємодії і співвідношення національного та інтернаціонального у процесі формування термінології; висвітлити проблеми нормалізації, стандартизування термінології, проаналізувати джерела формування термінології та лексико-семантичні, словотвірні процеси в цій системі.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми в галузі українського мовознавства, літературознавства, термінознавства та філологічної науки загалом у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та / або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.</p>	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності). 11. Здатність до проведення досліджень на належному рівні. 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). 	
<p><u>Фахові компетентності:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах. 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки. 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для 	

вирішення професійних завдань.
7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

5. Програмні результати навчання

5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.
12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.
13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.
16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної / недостатньої інформації та суперечливих вимог.
17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та / або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
практичні заняття	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
Третій	035 Філологія	Другий	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
1. Вступ. Мета, завдання, зміст і структура курсу. Термінознавство як наука, його основні напрями та проблематика.	2	2	4
2. Термін як одиниця термінознавства: способи виникнення; явища термінологізації, детермінологізації, ретермінологізації. Термінологія і номенклатура. Варіанти і дублети. Особливість лінгвістичної термінології.		2	6
3. Формування концептуальних засад українського термінознавства. Теорія терміна в різних наукових концепціях	2	1	6
4. Значення Інституту української наукової мови в розвитку термінологічної науки.		1	6
5. Проблеми сучасного термінознавства: загальний огляд. Погляди лінгвістів щодо шляхів і способів їх вирішення.	2	2	6
6. Ономасіологічні проблеми термінології. Вторинна номінація та її види; національне й інтернаціональне в термінології, словосполучення як один зі способів	2	2	6

термінологічної номінації.			
7. Функціональний підхід до вивчення термінів. Загальноживане слово і термін, вторинна номінація в системі термінології, детермінологізація.	2	2	6
8. Організація термінологічних систем на рівні парадигматики. Полісемія в термінології. Синонімія в терміносистемах. Антонімія. Гіпонімічні парадигми.	2	2	6
9. Сучасні термінознавчі дослідження. Авторитетні термінологічні праці.		2	8
10. Термінографія як галузь мовознавства. З історії української термінографії. Словники мовознавчих термінів, їх коротка характеристика. Українські електронні термінні словники.		2	6
ЗАГАЛОМ:	12	18	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника .		
	Робота на практичних заняттях упродовж семестру оцінюється за 5-бальною шкалою. Загальна максимальна сума балів за курс – 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, тестування, різні види самостійної роботи, контрольну роботу.		
Вимоги до письмових робіт	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань.		
Практичні заняття	Опрацювання програмових питань зі всіх тем курсу. Форма: усне повідомлення, дискусія, реферативне повідомлення, аналіз першоджерел, виконання вправ і завдань.		
Умови допуску до підсумкового контролю	Допуском до заліку є отримання позитивної підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). Під час визначення рейтингового підсумкового контролю враховується опрацювання тем, успішне виконання тестових завдань і контрольної роботи, КСР.		
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Форма складання – тестова (50 питань) або комбінована.		
8. Політика навчальної дисципліни			
Студент повинен добросовісно готуватися до всіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.			
<u>Академічна доброчесність.</u> У «Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» встановлені загальні морально-етичні принципи та правила поведінки, яких мають дотримуватися всі учасники навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримувати принципу академічної доброчесності та у всій своїй навчальній та викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно, доброчесно. https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/ . За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає «Комісія з питань етики та академічної доброчесності» при університеті, яка відстежує і			

регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі. <https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>.

Відвідування занять. Урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативнідокументи/polozhenja/>. У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Навчання за індивідуальним графіком. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань у системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентовано [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника». <https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/>. Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemu, EdEra та ін.

Повторне вивчення дисципліни. Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, має змогу проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти можуть надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

1. Булик-Верхола С. З., Наконечна Г. В., Теглівець Ю. В. Основи термінознавства : навч. посіб. 3-є вид., допов. Львів : Львівська політехніка, 2016. 192 с.
2. Голянич М., Стефурак Р., Бабій І. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія. Івано-Франківськ, 2011.
3. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ : «КМ Academia», 2000. 216 с.
4. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства : підручник для студентів вищих навч. закл. Київ : Політехніка; ТОВ «Фірма «Періодика»», 2004. 124 с.
5. Казимирова І.А. Концепція історичного словника лінгвістичних термінів. *Українська мова*. 2021. № 2 (78). С. 90-101.
6. Кочан І. Українське термінознавство вчора, сьогодні, завтра. *Мовознавство*. 2017. № 6. С. 44-53.
7. Лесюк М. Становлення і розвиток української літературної мови в Галичині: монографія. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. 732 с.
8. Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів : Світ, 1994. 216 с.
9. Пена Л.І. Лінгвістичні терміни у «Граматичі української (руської) мови» С.Смаль-Стоцького та Ф.Гартнера. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М.Коцюбинського. Серія: Філологія*. Випуск 11. Вінниця, 2009. С. 40-44.

10. Пена Л.І. Мовознавча термінологія в «Нарисі сучасної української літературної мови» Ю.Шевельова *Південний архів. Збірник наукових праць. Філологічні науки.* Випуск LXXIII. Херсон, 2018. С. 31-34.
11. Симоненко Л.О. Історична тяглість розвитку української наукової термінології. *Вісник Львівського університету.* Серія філологічна. 2017. Випуск 64. Ч. 1. С. 320-329.
12. Симоненко Л. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології. *Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць.* Київ : КНЕУ, 2007. Вип. VII. С. 21–25.
13. Симоненко Л.О. Українська термінографія: стан і перспективи. *Мовознавство.* 2014. № 4. С. 28-35.
14. Симоненко Л.О. Українське термінознавство: від витоків до сьогодення. *Наукова термінологія нового століття: теоретичні і прикладні виміри : збірник наукових праць.* Рівне, 2016. С. 16-19.
15. Термінологія. *Енциклопедія українознавства.* Т. 8. Львів, 2000. С. 3173-3176.
16. Українська мова. Енциклопедія. 4-е вид. Київ : Укр. енциклопедія ім. М.П.Бажана, 2013.
17. Українська мова. Енциклопедія / За ред. І.В.Муромцева. Київ : Вид-во «Майстер-клас», 2011. 400 с.
18. Українська мова у ХХ сторіччі: історія лінгвоциду: Документи і матеріали / Упоряд.: Л.Масенко та ін. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 399 с.
19. Ципердюк О. Д. Мовознавча термінологія в праці Є. Тимченка “Номінатив і датив в українській мові”. *Слово : Прикарпатський вісник НТШ.* Івано-Франківськ, 2015. № 2 (30). С. 105-114.
20. Шкіцька І.Ю. Тенденції розвитку сучасної термінології сфери вищої освіти. *Українська мова.* 2021. № 2 (78). С. 102-115.
21. Вісники та збірники міжнародних наукових конференцій «Проблеми української термінології», що періодично проводять у Національному університеті «Львівська політехніка».

Любов Іванівна Пена,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української мови